

Bat Ye'or, Juifs et chrétiens sous l'islame, Paris 1994, 11-401.
 (Бат Јор, Јевреји и хришћани под исламом, Париз 1994, 11-401)

Познати савремени исламолог Бат Јор објавила је своју најновију књигу под овим насловом. Три велике живе религије, Хришћанство, Јудаизам и Ислам, вековима се географски преклапају и њихови међусобни односи условљавају питање рата или мира, не само на просторима Блиског Истока већи много шире, свуда тамо где припадници ове три вере вековима живе заједно.

Бат Јор мало поиздаље сагледава сложене односе три вере. Она прати, истина не тако детаљно, и по нама не на прави начин и увек доследно, однос Јудаизма и Хришћанства. На основу њених закључака и опаски, није тешко утврдити да аутор нагиње, вероватно свесно, ка Јудаизму. Има у њеном обимном раду доста објективних и непристрасних судова, мада, у овој проблематици веома је тешко, а понекад рекли бисмо и немогуће бити сасвим објективан. Тако, рецимо аутор за познатог византијског цара Ираклија (610-641) каже да је сурово прогонио и убијао Јевреје и насилно их обраћао у Хришћанство (стр. 14). По аутору велики и недвосмислени антијевреји били су и други познати хришћански цареви, као цар Константин Велики (337), Теодосије Млађи (450), Јустинијан (565). Наводи и неке од познатих Светих Отаца хришћанске Цркве који су, наводно, у својим патристичким делима неговали јудеофобију.

Аутор се даље, више и чини нам се успешније бави односом, кроз историју све до најновијег времена и данас, Ислама с једне и Хришћанства и Јудаизма са друге стране. То казивање је хронолошки изложено, снабдевано је добрим и аутентичним документима и примерима као и одговарајућим чињеницама. Та нит се кроз историју доследно прати. Ислам као најмлађа од наведене три вере, коју истина неки рани хришћански писци убрајају у јереси, има потпуно искључив став, не само према Хришћанству и Јудејству, већ према свим верама и идејама које су у супротности са исламом. Вера је с друге стране у исламу неодвојива од политике.

Ислам и као вера и као политика и као тоталитарни поглед на свет, нема у крајњој линији компромиса када су у питању немуслиман. У исламу је исламизација озакоњена (стр. 23), она се по основним начелима Курана (основни исламски писани документ, мада постоји и „сунна” - предање које је записано крајем 9. века) спроводи цихадом, светим ратом а и миром, када су у питању неверници („куфар” или „дар ал-харб”). Цихад је у исламу теолошки

утемељен као „свети рат” који перманентно (увек) траје, никада не престаје; то је стварност како каже наш аутор, присутна у свету више од једне хиљаде година и на три континента (Азија, Африка, Европа).

Муслимани имају заједнички начелан став према Хришћанству и Јудаизму. То су, како они кажу, „народи Књиге” (Библије). Према њима се не сме имати поверења, јер у Курану (V, 55) пише: „О верници, не узимајте Јевреје и Хришћане за пријатеље, они су међусобно пријатељи. Онај ко их узима за пријатеље постаће им сличан, а Бог неће бити вођа нечистих”. Поробљени Хришћани и Јевреји под Арабљанима (Сарацени) и касније Турцима имали су увек неравноправан статус неверника: носили су одећу која се морала разликовати од одеће муслимана; звона на храмовима нису се смела употребљавати; нису смели имати коње и камиле, већ само магарце и муле; муслимани су просто имали као обавезу да понижавају хришћане, а о неком међусобном пријатељству ни теоретски, као што смо видели, није могло бити речи; муслимани се чак и не поздрављају са немуслиманима („салам” - мир): „Одбијте да их хвалите, тешите, посећујете, сем ако се надате да пређу у ислам, ... вратите му посету и донесите ислам” (стр. 102). Хришћани се као потчињена раја пред муслиманима обавезно понашају смерно, имају оборен поглед, стоје у присуству муслимана, обавезно ћуте, а говоре само када им се дозволи...

Књига даље садржи обиље докумената о жртвама Хришћана и Јевреја кроз цео средњи век као и у 19. и 20. веку, и то на различитим странама света: Јерменија, Либан, Сирија, затим балканске земље и народи: Срби, Бугари, Грци, затим Копти у Египту, Етиопљани. Реч је о страдањима тих народа, геноциду, насилним сеобама, дискриминацији, и тако даље.

Ислам данас на светском плану, доживљава велику ренесансу и експанзију. У наше време је конституисано неколико исламских држава у којима је Куран изједначен са државним законом. Такве државе су: Саудијска Арабија, Иран (од 1979), Судан, Пакистан. Савремене исламске земље у којима је државно законодавство обилно надахнуто Кураном, односно шеријатом су: Египат (овде државна телевизија преноси само на Божић и Васкрс Свету Литургију), Алжир и друге земље.

Према актуелним програмима исламских фундаменталиста успех цихада се данас остварује доследно у три етапе: 1. поновна исламизација нових генерација и потискивање исламу туђих утицаја у свим областима живота и рада, 2. обнова шеријата у свим исламским земљама, и 3. уједињење свих људских и војних потенцијала.

Аутор се неизбежно дотиче и наше актуелне стварности на просторима бивше Југославије користећи податке Јована Заметице. Бат Јор изричито каже да држава Босна-Херцеговина као таква није могућа јер никада у историји није постојала. Позивање Алије (Илија) Изетбеговића на петвековну „коегзистенцију”, је устари оправдање шеријата. У Другом Светском рату (1941-1945) Муслимани у Босни-Херцеговини (словенски муслимани) били су у војним формацијама којима су командовали усташе, као рецимо 13. Ханџар СС Дивизија. Године 1970. Алија Изетбеговић издаје исламску Декларацију која је поновљена 1991. г. (стр. 209-210) а у којој се између осталог каже: „Нема мира и саживота између исламске вере и друштвених и политичких установа које нису исламске”.

Од модерних савремених теоретичара ислама и исламских теолога и лидера у свету, издвајамо једну изјаву која се односи на стање у Либану, а изречена је 1975. г. од стране Хусеина ел-Куатли-а и гласи: „Став ислама је врло јасан по једној ствари: а то је да прави муслиман не може бити (потчињен) неутрално у односу на државу... Где је шеф државе муслиман и закон муслимански, он ће бити сагласан са државом и подржаваће је; где је пак шеф државе немуслиман и закон немуслимански, он ће му се противити и радиће на обарању, мирно или ратом, отворено или прикривено... Овај став је логичан јер је ислам целовит (тоталитарни) систем и један тоталитарни став” (стр. 187).

После овог летимичног и посве овлаш осврта на књигу госпође Бат Јор, можемо само укратко закључити да је ово дело веома прегледно, лепо и јасно писано, да је снабдевано податцима из разнородних извора који се односе на велики временски период и удаљене географске просторе. Аутор прати и модерну политику, културу, економију, социологију и теологију не само ислама већ и народа који под његовим игом живе у многим деловима савременог света.

(Аутор овог приказа се срчадно захваљује господину Петру Пејовићу из Женева (Швајцарска) што му је омогућио да дође до ове књиге и сугерисао осврт на њу).

јереј Радомир Поповић